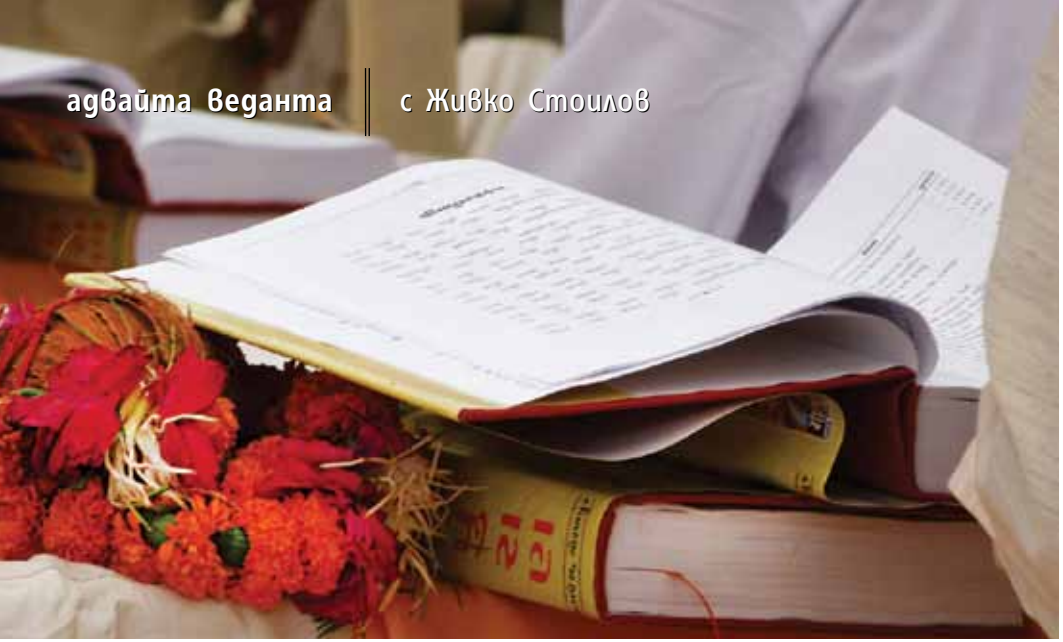

четирите ашрама

Ванапрастха – време за раздяла с привързаностите

Живко Стоилов преподава Йога и Веданта в център за йога и интегрално развитие „Ананда“, Пловдив
www.anandaproject.net

Ванапрастха (букв. „установен в гората“, „горски отшелник“) е период, когато човек се обръща назад и прави равносметка на живота си, но вече в светлината на ведическото знание. Подобно на брахмачаря, отново изучаването на писанията и собствената природа са на фокус, но вече на базата на придобитата житейска мъдрост. Четирите ашрама са схема за духовно израстване и това се вижда ясно според степента на жертвата. „Жертвата е закон за израстване“, казва Учителя П. Дънов. Способността за жертва определя нивото на развитие, на което се намира човек. В първия етап, брахмачаря, човек се жертва за учителя, в грихастха той се жертва за семейството, във ванапрастха – за обществото, а в следващия етап, санняса, за цялото човечество, за всичко живо.

Според традицията навремето жената е била свободна да избира дали да последва мъжа си в гората или да остане при синовете и внуците си. Мъжът взема със себе си само обредния огън и пособията за извършване на ритуали. Негово задължение към света сега е извършването на жертвоприношения, на агнихотра (ведическа огнена церемония) и пр. Неговият живот се ръководи от следните принципи: жертвеност, учене, аскетизъм и милосърдие към всички:

„Нека той бъде постоянно ангажиран в изучаване на Ведите, в пълен самоконтрол, приятелски настроен, съсредоточен в себе си, винаги даващ и никога вземащ, състрадателен към всички живи същества.“

Този път обаче ритуалите не са същите както тези, които семейните извършват. Едната причина е, че в гората няма всичко необходимо, за да се набавят необходимите средства за цялостен ритуал. А втората съществена причина е, че отшелникът вече минава на по-дълбок етап в своето разбиране, който изисква вникване в символиката и смисъла на ритуала. С други думи той се захваща със същинското знание. „Отдаване на жертвоприношения“ днес би трябвало да се разбира като отдаване на дейности, свързани с благото на обществото.

Докато пътят на грихастха е *правритти* - насочен навън, пълен с активност, желания, натрупване, амбиции, ванапрастха обръща посоката. Той тръгва по пътя на *нивритти* - отдръпва се от света, от външните активности, раздава това, което е спечелил, предава щафетата на глава на семейство на синовете си. Това е вътрешният смисъл на „горски отшелник“, а не че човек хваща гората и се отдръпва от обществото.

Третият етап е естествен, той идва с ограничаване на физическите способности на тялото. Мъдростта изисква умът също да последва тази тенденция и да ограничи своите външни активности. Ако животът на грихастха е бил пълноценен (т.е. той е задоволил своите потребности – артхакама, и е трансформирал своите „груби“ желания), то той би трябвало да е развил в себе си вкус към спокойствието и красотата на усамотението. В противен случай старостта става тежко бреме – желанията напират и го изгарят отвътре, а тялото не може да даде възможност те да се проявят. Това е причината за депресията и песимизма на възрастните.

Ванапрастха е от полза за обществото не със своята физическа сила, а с мъдростта, която е натрупал през годините. Той се учи на аскетичен живот, който е постепенна подготовка към последния стадий – този на санняса, влизане в монашеския орден.